

Tizenhetedik Nemzetközi Nyelvészeti Olimpia

Jongin (Koreai Köztársaság), 2019. július 29. – augusztus 2.

Az egyéni verseny feladatai

A megoldások kiírásának szabályai

Ne másolja le a feladatokat! Írja le minden feladat megoldását külön lap(ok)ra! Minden lapra írja rá a feladat számát, az ülésének a számát és a vezetéknevét! Máskülönben a munkája nem értékelhető.

Hacsak mást nem adunk meg, le kell írnia az adatokban felfedezett mintákat vagy szabályokat. Ellenkező esetben a megoldás nem kap teljes értékelést.

1. Feladat (20 pont) Adottak mondatok jonggom nyelven valamint fordításuk magyarra:

1. Meneni karuwa anona wedmaan.	<i>Én jöttem és a férfit és a kutyát láttam.</i>
2. Wingkeewa yeediriin.	<i>Te énekelsz, én pedig felállok.</i>
3. Ambib wedmoona awon baan.	<i>Ő (ffi) a házat látta, én pedig a disznót vettem.</i>
4. Yeederenu om banuun.	<i>Ő (nő) fel fog állni és a kenyeret fogja venni.</i>
5. Wenenub wingkanuub.	<i>Mi menni (fogunk) és énekelni fogunk.</i>
6. Oma oka aniib.	<i>Ők a kenyeret eszik és a vizet isszák.</i>
7. Anon ye weng wengambaranuwa awon ye weng wengambaraneen.	<i>Mi a kutyát fogunk hallani, ő (ffi) pedig a disznót fogja hallani.</i>
8. Ok anaana oon wedmeen.	<i>Én a vizet ittam, ő (nő) pedig a halat látta.</i>
9. Yeederenib miniib.	<i>Ők felállnak és jönnek.</i>
10. Wingkenu wunuun.	<i>Ő (nő) énekel és megy.</i>
11. Om bene aneen.	<i>Ő (ffi) a kenyeret veszi és eszi.</i>

(a) Fordítsa le magyarra:

12. **Om benu aneen.**
13. **Munuuna wunuub.**
14. **Wingkiiwa wengamburuun.**
15. **Anon ye weng wengamberenib yeedaraniib.**
16. **Oon wedmaniina karub wedmaneeb.**
17. **Ok wedmeena aniin.**

(b) Fordítsa le jonggom nyelvre:

18. *Mi menni fogunk, ők pedig jönni fognak.*
19. *Én a disznót veszem, ő (ffi) pedig a halat veszi.*
20. *Ő (ffi) a vizet és a házat látta és a kutyát hallotta.*
21. *Te a kenyeret eszed és énekelsz.*

△ A jonggom nyelv a közép-új-guineai család ok csoportjához tartozik. Körülbelül 6 000 ember beszéli Pápua Új-Guineában. —Iván Derzsanszki

2. Feladat (20 pont) Adottak szócsoportok yurok nyelven valamint fordításuk magyarra véletlenszerű sorrendben:

1. muencherh rohkuen	A. <i>barna kutya</i>
2. perkeryerh holeehl 'wernerh	B. <i>fekete cipő</i>
3. muencherh nerhpery	C. <i>fekete medve</i>
4. s'erkter'ery ch'eeshah	D. <i>fehér bogyó</i>
5. muenchar' pyaap'	E. <i>barna cipő</i>
6. pekoyar' tepoo	F. <i>fehér kutya</i>
7. luuehlson' nerhpery	G. <i>fehér labda</i>
8. muenchey cheek'war	H. <i>fehér manzanitabokor</i>
9. muent'er'ery ch'eeshah	I. <i>fehér szék</i>
10. ler'ergery cher'ery	J. <i>narancsszínű medve</i>
11. 'errwerhson' slekwoh	K. <i>piros fa</i>
12. muent'er'ery puuek	L. <i>fűzöld ing</i>
13. lo'ogey slekwoh	M. <i>piros mogyoró</i>
14. s'oktoy no'oy	N. <i>lila bogyó</i>
15. 'wer'errgerchson' cher'ery	O. <i>fekete ing</i>
16. lo'ogey no'oy	P. <i>fehér szarvas</i>
17. tegee'n nerhpery	Q. <i>kék labda</i>
18. skoyon rohkuen	R. <i>sárga bogyó</i>

(a) Találja meg a helyes megfeleléseket!

(b) Találja meg a helyes megfeleléseket:

19. muencherhl	S. <i>kanárimadár</i>
20. 'wer'errgerch	T. <i>kávébab</i>
21. luuehl	U. <i>vér</i>
22. ler'ergerh	V. <i>tej</i>
23. pekoyek	W. <i>éger</i>
24. skoyon	X. <i>vad írisz</i>
25. tegee'n	Y. <i>ég(bolt)</i>

(c) Fordítsa le magyarra:

26. **'errwerh**
27. **ler'ergerh rohkuen**
28. **perkeryer'ery ch'eeshah**
29. **pyerrp't'ery ch'eeshah**

(d) Fordítsa le yurok nyelvre:

30. *lila szarvas*
31. *fehér cipő*
32. *sárga labda*
33. *fekete fa*

(!) A válaszokon kívül nincs szükség további magyarázatra, és azt nem is értékeljük.

⚠ A yurok nyelv az algikus családhoz tartozik. 20–100 ember beszéli északnyugati Kaliforniában. **ch, hl, sh, y, '** mássalhangzók. **ee, er, err, ue, uue** magánhangzók.

Az égerfa kérgéből narancssárga festéket készítenek. A manzanita egy Nyugat-Észak-Amerikában honos, vörösbarna kérgű kis fa vagy bokor. A vad írisz egyfajta világoslila virág.

—Borisz Iomdin, Samuel Ahmed

3. Feladat (20 pont) Adottak szavak középperzsa nyelven könyvpahlavi írásban:

سسا	A	كوا	B	۱۱۳	C	رررا	D	سعلل	E	اسس	F
سسا	G	سكرا	H	سسا	I	۱۱۳	J	سكرد	K	سوا	L
سكرد	M	سكرد	N	ككوسد	O	سوا	P	سوا	Q	سوا	R
۱۱۳	S	سكرد	T	سكرد	U	سوا	V	سسا	W	سكرد	X
سسا	Y	سوا	Z	سكرد	AA	سوا	BB	سوا	CC	سكرد	DD

A tudósok két rendszert használnak a középperzsa szavak latin betűs átírására. A pahlavi megírást utánzó rendszert *tudományos transliteráció*nak hívják. A szavak feltételezhető kiejtését megközelítő rendszert viszont *transzkripció*nak nevezik.

Némely szót többféleképpen írhattak pahlavi írással. Például a *dīdan* 'látni' szót úgy is írhatták, hogy سوا (tudományos transliterációja: **HZYTNW-tn'**), vagy úgy is, hogy سوا (tudományos transliterációja: **dytn'**).

(a) Találja meg minden fenti szónek megfelelő tudományos transliterációt és transzkripciót!

Figyelje meg, hogy egy pahlavi írással írt szó több középperzsa szónak is felelhet meg.

1. ʔslwn'	āsrōn	pap	18. whʔl	wahār	tavas
2. sydʔ	syā	fekete	19. APLA	xāk	föld, por
3. DMYA	xōn	vér	20. gwn'	gōn	szín
4. AHTE	xwah	nő(test)vér	21. LCDr'	tar	keresztül, át
5. blbwt'	barbut	lira	22. mng	mang	bolondító beléndek
6. gyʔh	giyāh	fű	23. lwlk'	rūrag	gyógynövény, gyógyfű
7. ALBA	čahār	négy	24. ZWZŊ'	drahm	drachma (súlyegység)
8. dwt'	dūd	füst	25. dlnnk'	dramanag	fehér ürom
9. mwd	mōy	haj	26. NKSWN-tn'	kuštan	ölni
10. gdk'	gēg	tolvaj	27. ʔwzmbwlt'	uzumburd	smaragd
11. hmyšk'	hamēšag	mindig	28. glmwk'	garmōg	meleg, forró
12. LK	tō	te	29. ʔhlmn'	Ahreman	a gonosz szellem
13. gwkl't'	gōgird	kén	30. ʔylʔnštr'	Ērān-šahr	az árják földje
14. wʔcʔl	wāzār	piac, vásár	31. ywdtʔk'	judāg	külön, eltérő
15. MLKTA	bāmbišn	királynő	32. dhšk'	daxšag	jel, emlék; emlékezet
16. HZWLYA	hūg	disznó	33. nhʔl	nihāl	facsemete, fiatal fa
17. zwzk'	zūzag	süندisznó	34. lwcynk'	lawzēnag	mandulás édesség

(b) Egy középperzsa szót hagyományosan egy bizonyos grafikus különlegességgel írtak könyvpahlavi írással. Találja ki ezt a szót!

(c) A következő szavak alternatív írásmódjai néhánynak a fenti szavak közül.

- EE. سوا FF. سوا GG. سوا HH. سوا II. سوا JJ. سوا

Találja ki és adja a tudományos transliterációjait!

(d) Írja le könyvpahlavi írásban:

KK.	DKRA	<i>muy</i>	<i>datolyapálma</i>
LL.	dlwnd	<i>druwand</i>	<i>gonosz, vétkes, igazságtalan</i>
MM.	stwl	<i>stōr</i>	<i>ló</i>
NN.	cmbl	<i>čambar</i>	<i>kőr, abroncs</i>

(!) A válaszokon kívül nincs szükség további magyarázatra, és azt nem is értékeljük.

△ A középperzsa nyelv az indoeurópai család iráni ágához tartozik. A Szászánida Birodalomban beszélték, majd évszázadokig fennmaradt írott nyelvként, különösen a zoroasztriánus kánon fordításaiban.

Az itt használt transzkripció az i. sz. 3. századi rekonstruált kiejtésnek felel meg. A $\bar{\text{}}$ jel a magánhangzó hosszúságát jelöli. $\check{\text{c}} = \text{cs}$; $\text{h} = \text{h}$; $\check{\text{j}} = \text{dzs}$; $\check{\text{s}} = \text{a}$ magyar s ; $\text{w} = \text{az angol win szó } w\text{-je}$; x a *jacht* szó *ch*-ja; γ olyan, mint x , de zöngés; $\text{y} = \text{a magyar } j$; $\text{z} = \text{z}$.

Valamilyen jelenlegi iráni nyelvek ismerete lényegtelen e feladat megoldása szempontjából.
—*Andrej Nyikulin (tanácsadó: Miguel Ángel Andrés Toledo)*

4. Feladat (20 pont) Adottak szavak és ige-tövek nyugati-tarangan nyelven. Mindegyiknek az ún. reduplikált alakját is adtuk a nyelv két dialektusában. A reduplikált alak melléknévi igenévként vagy melléknévként szolgál.

		északi nyelvjárás	tengerparti nyelvjárás
dakeru	<i>kaparnak</i>	darkeru	dakerukeru
rɔbik	<i>ez tompa</i>	rɔbrɔbik	rɔbirɔbik
alema	<i>jobbra</i>	amlema	alemalema
makay	<i>mászol</i>	makmakay	mamakay
apúk	<i>más</i>	akpuk	apukpuk
lɔpay	<i>hideg</i>	lɔplɔpay	lɔpalɔpay
payláwana	<i>ő beszédes</i>	paylawlawana	paylalawana
kalpaŋjir	<i>ez makacs</i>	kalpaŋpaŋjir	kalpapaŋjir
garkɔw	<i>árva lenni</i>	garkɔwkɔw	garkɔwkɔw
ɛyleka	<i>játszik</i>	ɛylekleka	ɛyleleka
dubemna	<i>ő hetedik</i>	dumbemna	dubembemna
maylewa	<i>fa(fajta)</i>	maylelewa	maylelewa
matay	<i>a szeme</i>	matmatay	matamatay
mɔna	<i>elől</i>	mɔnmɔna	mɔnamɔna
bebar	<i>rettegni</i>	bebebar	bebebar
jaŋjil	<i>ez rohadt</i>	jaŋjaŋjil	jajaŋjil
letna	<i>ő hímnemű</i>	letletna	letletna
ernɔnaw	<i>kúszik</i>	ernɔnɔnaw	ernɔnɔnaw

Töltse ki a hiányokat:

		északi nyelvjárás	tengerparti nyelvjárás
etaleŋa	<i>hall</i>	?	?
jaga	<i>őrízni</i>	?	?
gasírana	<i>ő (nő) öreg</i>	?	?
daramota	<i>hánynak, okádnak</i>	?	?
pəwna	<i>ő búzlik</i>	?	?
ertəpa	<i>mos</i>	?	?
dabuka	<i>álmodnak</i>	?	?
ŋuŋim	<i>ez nyírkos</i>	?	?
igóŋ	<i>elad</i>	?	?

△ A nyugati-tarangan nyelv az ausztronéz családkhoz tartozik. 7 000 ember beszéli az Aru-szigeteken Indonéziában. **ŋ** = *n* a *hang* szóban. **j, r, w, y** mássalhangzók. **ε, ə** magánhangzók. A **´** jel a hangsúlyt jelenti; ha nincs ilyen jel, a hangsúly az utolsó előtti szótagra esik.
—Elysia Warner (tanácsadó: Richard Nivens)

5. Feladat (20 pont) Adottak mondatok nóni nyelven, amelyeket a nóni „hét” különböző napjain ejtettek, valamint fordításuk magyarra:

bvutfu-n mondták

- fogò cí nú bvúmbòn.
me ncí nò: ntò fòwǎy bvúmbòn.
- wò nǔ yú: còŋ kèŋkfǔ bvúsòw.
- kwò:n nǔ bóy fí me bvúzhí.

Tegnap **bvumbon** volt.
Én **Bvumbon**-on idejöttem a piacra.
Te **Bvusow**-on el fogod lopni a jamszot.
A nő **Bvuzhi**-n meg fog segíteni rajtam.

bvusow-on mondták

- wvù tò nò: bòŋ ŋwà bvûŋkâ:.
- fò shě ntfǔ: nú bvútfǔ.
me nú mbóy ncáw mutù bvútfǔ.
- wvù bē: yò kwò:n èbèn.
- wò tò nò: yòw còŋ.

Ő **Bvunŋka**-n megtalálta a könyvet.
Holnapután **bvutfu** van.
Én **Bvutfu**-n ki fogom választani az autót.
Ő ma megölte a nőt.
Te régen meghallottad a tolvajtt.

bvukema-n mondták

- ntfǔ: nú bvûŋkâ:dèn.
còŋ nú bóy bóŋ bèsèn bvûŋkâ:dèn.
- me mbē: ncáw ŋwà èbèn.
- dìèmsěn nú yén wvù lě.
- kefwé cí nú bvûŋkâ:.

Holnap **bvunŋkaden** van.
A tolvaj **Bvunŋkaden**-en meg fog találni bennünket.
Én ma kiválasztottam a könyvet.
A férfi mindjárt meg fogja látni őt.
Tegnapelőtt **bvunŋka** volt.

bvunŋka-n mondták

- me nú nfí dìèmsěn.
- kwò:n cí nò: yèn wáy é bvútfǔ.
- bèsèn nǔ gé: còŋ mutù èbèn.
- bó nò: yèn me lé fòwǎy.

Én mindjárt meg fogok segíteni a férfin.
A nő **Bvutfu**-n meglátta a piacot.
Mi ma el fogjuk lopni az autót.
Ők az imént megláttak engem a piacon.

(a) Fordítsa le magyarra:

bvuŋkaden-en mondták

16. bvúsòw nũ fò shě ntfũ:.
17. me nú ŋgé: nyén kèŋkfũ lé èbèn.
18. wvù tò nò: yèn bèsèn ě bvúmbòn.
19. bèsèn nũ bóy tó fòwăy bvúzhí:dèn.

(b) A nóni hét első napja a **bvutfu**. Mi a nóni napok sorrendje?

(c) Fordítsa le nóni nyelvre:

bvumbon-on mondták

20. *Én **Bvusòw-on** megsegítettem a férfin.*
21. *A tolvaj az imént ellopta a jamszot.*
22. *Én **Bvuŋkaden-en** meg fogom hallani az autót.*
23. *A nő ma meg fogja ölni a férfit.*
24. *A férfi ma meglátott téged.*

⚠ A nóni nyelv az atlanti-kongói család beboid csoportjához tartozik. Körülbelül 40 000 ember beszéli Kamerunban.

ε és ɔ magánhangzók. ŋ, sh, y és zh mássalhangzók. A : jel a magánhangzó hosszúságát jelöli. A betűk feletti jelek tónusokat jelölnek: ´ magas, ˆ ereszkedő (magas ↘ mély), ˜ ereszkedő (közepes ↘ mély), ˘ mély, ˙ emelkedő (mély ↗ közepes), ˚ emelkedő (mély ↗ magas); ha semelyik sincs jelen, akkor a szótag közepes tónusú.

A jamsz az azonos nevű trópusi növény ehettő gumója.

—*Samuel Ahmed*

Szerkesztők: Samuel Ahmed, Bozsidar Bozsánov, Iván Derzsanszki (műszaki szerkesztő), Hugh Dobbs, Dmitrij Geraszimov, Shinjini Ghosh, Kszenyija Giljarova, Sztanyiszlav Gurevics, Gabrijela Hladnik, Borisz Iomdin, Bruno L’Astorina, Li Thehun (főszerkesztő), Tom McCoy, Miina Norvik, Andrej Nyikulin, Pan Tung-lő, Aleksejs Peguševs, Alekszandr Piperszki, Marija Rubinstejn, Daniel Rucki, Artūrs Semeņuks, Nathan Somers, Milena Veneva, Elysia Warner.

Magyar szöveg: Iván Derzsanszki.

Sok szerencsét!